

Ćwiczenie nr 2

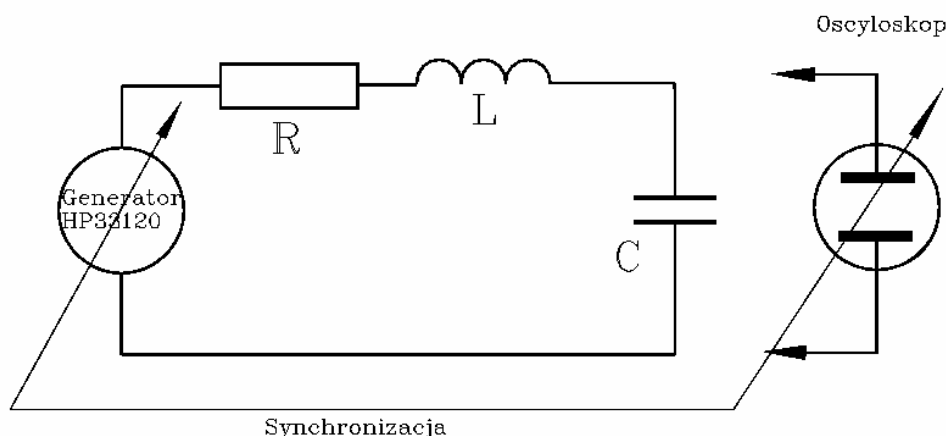
Zjawisko rezonansu napięć w obwodzie RLC przy wymuszeniu sinusoidalnym i prostokątnym

1. Cel ćwiczenia

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się ze zjawiskiem rezonansu napięć w obwodzie szeregowym RLC przy wymuszeniu sinusoidalnym i prostokątnym. W ćwiczeniu należy zaobserwować charakterystyki częstotliwościowe przy wymuszeniu sinusoidalnym i niesinusoidalnym (prostokątnym), określić dobroć układu rezonansowego, zapoznać się ze zjawiskiem rezonansu dla wielu harmonicznych.

2. Wykonanie ćwiczenia

2.1. Badanie zjawiska rezonansu przy wymuszeniu sinusoidalnym

Rys. 2.1. Schemat ogólny układu pomiarowego

Opis stanowiska pomiarowego

Pomiary przeprowadza się wykorzystując następujące elementy i przyrządy:

Oscyloskop HP 54603B

Opornik dekadowy

Kondensator dekadowy

Indukcyjność dekadowa

Generator HP 33120A

Amperomierz

Woltomierz

. Instrukcja ustawień oscyloskopu HP 33120A

W badanym ćwiczeniu będzie obowiązywał poniższy diagram ustawień oscyloskopu:

Z opcji **TRIGGER** wybieramy przycisk **SOURCE** a następnie ustawiamy **Ext.** W dalszej kolejności z opcji **MEASURE** wybieramy przycisk **DISPLAY** a następnie ustawiamy **Peak Det** i zmieniamy ustawienie **Vectors** na **OFF**.

Dla obserwacji napięcia na rezystancji przy sygnale prostokątnym musimy zrobić wyjątek zmieniając część powyższego diagramu jak poniżej.

Z opcji **MEASURE** wybieramy przycisk **DISPLAY** a następnie ustawiamy **Normal**

. Programowanie generatora HP 33120A

W ćwiczeniu tym wykorzystujemy programowalny generator HP 33120A. Naszym celem jest zaprogramowanie go w taki sposób, by generował liniowo zmienną częstotliwość w zakresie od 1 kHz do 11 kHz. Aby tego dokonać, należy wykonać krok po kroku następujące operacje.

1) Ustawić rodzaj amplitudy:

~ - sinusoidalny   **□□** - prostokątny

2) Włączyć tryb Sweep

Shift **Sweep**

3) Używamy menu by ustawić początkową częstotliwość

Shift + **<**   Recall Menu

4) Powyższa operacja automatycznie sprowadza nas do komendy START F w SWP MENU

1: START F

5) Poniższy przycisk pozwala nam zejść niżej do opcji ustawiania częstotliwości

✓

6) Ustawiamy 1kHz:

Enter Number + **1** + **kHZ**   otrzymujemy **^ 1.000kHz**

Następnie akceptujemy poprzez **Enter**

7) Po zaakceptowaniu mamy zapisana wartość początkową częstotliwości. Powtarzamy więc czynność (3) by uzyskać.

1:START F

8) Używamy poniższego przycisku aż do uzyskania STOP F

> ⇒ **2:STOP F**

9) Powtarzamy operację (5) a następnie (6) z tym wyjątkiem, że wpisujemy 11 kHz.

10) Po zaakceptowaniu generator generuje zmienną częstotliwość.

Wybór optymalnych wartości elementów obwodu RLC

Dla zadanego w ćwiczeniu zakresu częstotliwości generatora optymalne są następujące wartości elementów RLC:

$$R = 100 \Omega$$

$$C = 0,0006 \mu F$$

$$L = 0,6 H$$

2.2. Badanie zjawiska rezonansu przy wymuszeniu prostokątnym

Układy pomiarowe w tym przypadku są takie same jak przy pomiarach rezonansu dla wymuszenia sinusoidalnego. Dla wymuszenia prostokątnego możemy zaobserwować charakterystyki rezonansowe dla wyższych harmonicznych. Wyniki należy zanotować w tabeli 2.1.

Tabela 2.1

	Harmoniczna 1		Harmoniczna 3		Harmoniczna 5		Harmoniczna 7	
f								
I _{max}								

2.3. Obserwacja wartości chwilowych prądów i napięć U_L i U_C w obwodzie RLC przy wymuszeniu prostokątnym

W obwodzie badanym dla zadanych wartości L i C należy zbadać wpływ częstotliwości podstawowej harmonicznej napięcia wymuszającego prostokątnego na kształt chwilowej wartości prądu oraz napięć U_L i U_C. W szczególności zaobserwować powyższe przebiegi przy wartościach częstotliwości zasilania f, odpowiednio równych:

$$1) f = f_0$$

$$2) f = \frac{1}{3} f_0$$

$$3) f > f_0$$

$$\text{przy czym } f_0 = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$$

We wszystkich badanych przypadkach zanotować wartości nastawionych elementów R, L, C jak również amplitudy napięcia zasilającego. W przypadku określenia rezystancji w obwodzie uwzględnić wpływ rezystancji wyjściowej generatora i rezystancji cewki.

3. Opracowanie wyników

Po przeprowadzeniu badań laboratoryjnych należy:

1. Dla rezonansu napięć przy wymuszeniu sinusoidalnym narysować charakterystyki teoretyczne wartości skutecznej prądu i napięć na cewce oraz kondensatorze w funkcji częstotliwości dla wartości elementów RLC badanych w ćwiczeniu. Porównać z wynikami otrzymanymi w laboratorium.
2. Dla napięcia zasilającego prostokątnego o danej amplitudzie obliczyć wartości amplitud poszczególnych harmonicznych napięcia zasilającego, amplitudy i fazy poszczególnych harmonicznych prądu napięcia na kondensatorze i napięcia na cewce dla jednej wybranej

przez prowadzącego częstotliwości. Narysować wykresy widm amplitudy napięcia zasilającego, prądu i napięć na kondensatorze i cewce dla tej częstotliwości.

3. Dla rezonansu napięć przy wymuszeniu prostokątnym narysować charakterystykę teoretyczną wartości skutecznej prądu w funkcji częstotliwości dla wartości elementów RLC badanych w ćwiczeniu. Porównać z wynikami otrzymanymi w laboratorium.

4. Przykładowe pytania sprawdzające

- Wyjaśnić zjawisko rezonansu szeregowego w obwodzie RLC.
- Podstawowe pojęcia rezonansu: częstotliwość rezonansowa, dobroć obwodu rezonansowego, rezystancja charakterystyczna, pasmo przepustowe, charakter obwodu rezonansowego.
- Charakterystyki częstotliwościowe w szeregowym obwodzie rezonansowym RLC i wpływ dobroci na przebieg charakterystyk.
- Rozwinięcie funkcji w szereg Fouriera.
- Widmo amplitudowe i fazowe.
- Przebiegi charakterystyk rezonansowych obwodu przy wymuszeniu prostokątnym obwodu szeregowego RLC.